18. 10. 2006

ID: 43972

Společné jmění manželů

Podle § 143a odst. l o. z. se manželé mohou dohodnout pouze o rozšíření nebo zúžení zákonem stanoveného rozsahu BSM (SJM), aniž by je touto cestou mohli odstranit. Dohody podle § 143a o.z. lze uzavírat jen ohledně majetku, který má být v budoucnu nabyt.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2406/2004, ze dne 30.5.2006)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně MUDr. E. H., zastoupené advokátkou, proti žalovanému RNDr. Z. H., zastoupenému advokátem, o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů a o určení členství v družstvu, vedené u Okresního soudu v Blansku pod sp. zn. 3 C 1123/97, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 8. března 2004, č. j. 44 Co 176/2002-105, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 8. března 2004, č. j. 44 Co 176/2002-105, se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Okresní soud v Blansku (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 29. 1. 2002, č. j. 3 C 1123/97-78, rozhodl výrokem pod bodem I. tak, že „řízení, aby žalovaný se stal výlučným vlastníkem členského podílu SBD M., se zastavuje“, výrokem pod bodem II. tak, že „žalovaný je povinen na vyrovnání podílů ze zaniklého společného jmění manželů zaplatit žalobkyni částku 200 245 Kč do šesti měsíců od právní moci rozsudku“, a výroky pod body III. - V. o nákladech řízení a soudním poplatku.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že manželství účastníků, uzavřené 30. 9. 1983, zaniklo rozvodem ke dni 3. 4. 1995. Za trvání manželství se účastníci stali společnými nájemci družstevního bytu ve 4. podlaží domu čp. 2096 v B. na C. ulici, sestávajícího ze tří pokojů, kuchyně a příslušenství, a také společnými členy družstva M., stavebního bytového družstva, se sídlem v B. Vypořádání členského podílu v bytovém družstvu jako majetkového práva náležejícího do zaniklého bezpodílového spoluvlastnictví manželů se domáhala žalobkyně žalobou podanou u soudu 19. 12. 1997, když uvedla, že probíhá řízení o zrušení práva společného nájmu účastníků k tomuto bytu a určení, kdo z účastníků bude byt jako člen družstva dále užívat. Navrhovala, aby vypořádání bylo provedeno tak, že se stane výlučnou vlastnicí členského podílu bytového družstva a bude jí uloženo, aby zaplatila žalovanému na vyrovnání vzájemných podílů částku, kterou ponechala na úvaze soudu. Rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 17. 3. 1999, č. j. 3 C 1107/27-23, který nabyl právním moci dne 14. 5. 1999, bylo rozhodnuto, že se právo společného nájmu účastníků k uvedenému bytu zrušuje a výlučným nájemcem tohoto bytu se stává žalovaný. Žalobkyně pak při jednání soudu prvního stupně dne 20. února 2001 uvedla, že mění žalobu tak, aby „místo slova žalobkyně bude slovo žalovaného“ a soud prvního stupně tuto změnu připustil. V závěrečném návrhu žalobkyně uvedla, že „na základě rozsudku Okresního soudu v Blansku sp. zn. 3 C 1107/97 byl výlučným nájemcem a členem družstva určen RNDr. Z. H., stal se tak vlastníkem celé hodnoty práv a povinností spojených s užíváním družstevního bytu … proto by měl soud stanovit hodnotu těchto práv a povinností a konkrétní částku, kterou je žalovaný povinen na vyrovnání vzájemných podílů žalobkyni vyplatit.“ Podle revizního znaleckého posudku znalce Ing. R. H., CSc., činila obvyklá cena, za kterou by bylo možné převést členský podíl spojený s užíváním předmětného družstevního bytu, částku 790 000 Kč. Na základě kupní smlouvy z 26. 1. 1993, kterou uzavřela s M. B. a. s., žalobkyně nabyla spoluvlastnický podíl ideální 1/10 k nemovitostem zapsaným na LV 154 pro obec a k. ú. B. (s účinky vkladu do katastru nemovitostí ke dni 19. 3. 1993). Notářským zápisem, sepsaným dne 4. 2. 1993, uzavřeli účastníci dohodu o zúžení rozsahu bezpodílového spoluvlastnictví, podle které „spoluvlastnický podíl“ k předmětným nemovitostem, které má po vkladu do katastru nemovitostí nabýt žalobkyně podle kupní smlouvy za kupní cenu 360 000 Kč, nebude předmětem bezpodílového spoluvlastnictví manželů. Za trvání manželství účastníků bylo na úvěr poskytnutý žalobkyni na zaplacení kupní ceny spoluvlastnického podílu k nemovitostem zaplaceno 269 510,53 Kč. Žalovaný sice získal z převodu členského podílu k družstevnímu bytu v A. v letech 1986-1989 částku celkem 50 000 Kč, ale neprokázal, že tuto částku „vložil do bytu v B.“

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně žalobou uplatnila kromě návrhu na vypořádání bezpodílového

spoluvlastnictví také návrh na určení, že „žalovaný je výlučným vlastníkem členského podílu v SBD M.“. Takovému určení však brání překážka věci rozsouzené. Jestliže bylo rozsudkem ze 17. 3. 1999, sp. zn. 3 C 1107/99, zrušeno právo společného nájmu účastníků k předmětnému bytu s tím, že žalovaný se stává jeho výlučným nájemcem, pak právní mocí tohoto rozsudku bylo zrušeno rovněž společné členství účastníků v družstvu, žalovaný se stal jeho výlučným členem a také „vlastníkem členského podílu.“ Dále vypořádal soud prvního stupně „společné jmění manželů“ zaniklé podle § 149 ObčZ ve znění po novele provedené zákonem č. 91/1998 Sb. právní mocí rozsudku o rozvodu jejich manželství, ovšem podle § 150 ObčZ ve znění před touto novelou, který upravoval vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví. Při rovnosti jejich podílů a s přihlédnutím k tomu, že žalovaný získal členský podíl v bytovém družstvu v ceně 790 000 Kč a na oddělený majetek žalobkyně bylo vynaloženo ze společného 269 510,35 Kč, uložil žalovanému, aby na vyrovnání podílu zaplatil žalobkyni částku 260 245 Kč.

Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání oba účastníci a žalovaný mimo jiné namítal, že o určení vlastnictví k předmětnému členskému podílu rozhodnuto nebylo. Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudkem ze dne 8. března 2004, č. j. 44 Co 176/2002-105, rozhodl „o vypořádání společného jmění manželů“ výrokem pod bodem I. tak, že „rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. mění tak, že se zamítá žaloba, aby bylo určeno, že se žalovaný se stal vlastníkem členského podílu u SBD M.“, výrokem pod bodem II. tak, že „ve výroku II. se rozsudek soudu prvního stupně mění tak, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na vyrovnání podílů částku 395 000 Kč do 3 měsíců od právní moci rozsudku,“ výroky pod bodem III. a IV. rozhodl o nákladech řízení. Odvolací soud změnu rozsudku soudu prvního stupně, pokud jím bylo zastaveno řízení o žalobě na určení, odůvodnil tak, že „i ohledně tohoto výroku mělo být meritorně rozhodnuto, když po formální stránce je správné tvrzení žalovaného, že tímto výrokem nebylo dosud rozhodnuto“. Nicméně dospěl k závěru, že na tomto určení není dán naléhavý právní zájem. To proto, že rozsudek o zrušení práva společného nájmu účastníků k družstevnímu bytu a určení žalovaného jako výlučného nájemce tohoto bytu ve spojení s právní úpravou skýtá dostatečný podklad k tomu, aby nevznikly pochybnosti o tom, který z účastníků je nadále výlučným členem družstva, což není sporné ani mezi účastníky. Také družstvem nebyl uvedený rozsudek zpochybněn. Po doplnění dokazování zprávou družstva M. B., které sdělilo, že mu nejsou známy ceny, za které dochází k převodu členských práv a povinností, považoval i odvolací soud za správnou obvyklou cenu členského podílu 790 000 Kč. Odvolací soud se shodl se soudem prvního stupně i v tom, že žalovaný neprokázal vnos ze svých výlučných prostředků na zaplacení členského podílu v družstvu, když zdůraznil, že naopak není třeba dokazovat, že věc nebo právo byly pořízeny ze společných prostředků, neboť tato skutečnost se předpokládá. Oproti soudu prvního stupně však odvolací soud dospěl k závěru, že pokud dohodou účastníků bylo zúženo jejich bezpodílové spoluvlastnictví o spoluvlastnické podíly k nemovitostem tak, že půjde o podíly žalobkyně, které měly být ze společných prostředků teprve zaplaceny, nelze uvažovat o tom, že společné prostředky vynaložené na zaplacení této kupní ceny lze vypořádat jako vnos vynaložený ze společného na výlučný majetek žalobkyně. Podle odvolacího soudu by tak dohoda o zúžení společného jmění pozbyla smyslu, neboť „finančně by mohlo vyjít nastejno, pokud by se vypořádával vnos nebo podíl (jakoby dohoda nebyla)“, a to i s přihlédnutím k tomu, že by cena spoluvlastnického podílu mohla být vyšší nebo nižší než v době jeho pořízení. Odvolací soud uzavřel, že věci, o které bylo společné jmění manželů zúženo, nejsou jeho předmětem, „není ani podstatné, z jakých prostředků byly nabyty a případný vnos nemůže již být vypořádán.“ Změnil proto rozsudek soudu prvního stupně tak, že uložil žalovanému, aby zaplatil ,žalobkyni polovinu ceny „členských práv v družstvu“, t. j. částku 395 000 Kč.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že není dán naléhavý právní zájem na žalovaném určení. Poukazuje na to, že žalované určení „nebylo dosud provedeno“, nedošlo tak k naplnění § 705 odst. 2 ObčZ a k zániku společného členství účastníků v družstvu. I když stavební bytové družstvo M. B. výlučné členství žalovaného nezpochybňuje, není vyloučeno, že by tomu tak mohlo být v budoucnu. Kromě toho, pokud společné členství účastníků v družstvu nezaniklo, nelze vypořádat ani členský podíl. Dále žalovaný považuje za nesprávné, že cena členského podílu nebyla odvozena z cen realizovaných převodů členských podílů znalcem konkrétně označených. Odvolací soud se neměl spokojit se sdělením družstva, že mu nejsou tyto ceny známy a dokonce jsou mu tajeny. Podle žalovaného jsou ceny uváděny v dohodách o převodu členských práv a povinností, které jsou družstvu předkládány. Soud mohl také konkrétní informace o realizovaných převodech získat od realitních kanceláří. Správně také měly být z ceny členského podílu odečteny jeho zůstatková hodnota a nesplacený úvěr, neboť jde o závazky k družstvu, které žalovaný přebírá. Nesprávně také nebyl vypořádán vnos žalovaného ve výši 37 524 Kč na zaplacení společného členského podílu ve stavebním bytovém družstvu M. B.,, neboť jde o prostředky, které žalovaný získal převodem svého členského podílu k družstevnímu bytu v A. Podle žalovaného bylo prokázáno nepřímými důkazy - finanční situací účastníků v dané době – že členský podíl v družstvu M. B. nemohli účastníci zaplatit ze společných prostředků. Žalovaný nesouhlasí s tím, že v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví nelze vypořádat společné prostředky vynaložené na spoluvlastnické podíly k nemovitostem, které žalobkyně nabyla do výlučného vlastnictví na základě dohody o zúžení bezpodílového spoluvlastnictví. Nic takového ujednáno nebylo a úvěr, poskytnutý žalobkyni na zaplacení kupní ceny spoluvlastnického podílu, byl zaplacen ze společných prostředků, kterými jsou podle všeobecně akceptovaného

názoru i výdělky manželů. Žalovaný navrhl, aby rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a věc vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobkyně se vyjádřila k dovolání tak, že považuje za správný názor odvolacího soudu o nedostatku naléhavého právního zájmu na žalovaném určení. Sama výlučné členství žalovaného v družstvu nezpochybňuje. Za správné považuje také vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví, včetně obvyklé ceny členského podílu v družstvu ve výši 790 000 Kč. Poukazuje na to, že ve věci byly vypracovány dva znalecké posudky, které se v určení této ceny příliš nelišily. Ztotožňuje se i s názorem soudu obou stupňů, že žalovaný neprokázal vnos částky 37 524 Kč z jeho oddělených prostředků na společný majetek. Považuje za správný závěr odvolacího soudu, že dohodou manželů o zúžení bezpodílového spoluvlastnictví, podle které konkrétní věc bude pořízena do výlučného vlastnictví jednoho z nich, znamená, že se tato dohoda týká i prostředků na takovou věc vynaložených. Žalobkyně navrhla, aby dovolání bylo odmítnuto, případně zamítnuto.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno včas řádně zastoupeným účastníkem řízení, se dále zabýval otázkou, zda jde o dovolání přípustné.

Dovolání proti výroku pod bodem I. rozsudku odvolacího soudu, kterým byl změněn rozsudek soudu prvního stupně, je přípustné podle § 237 odst. l písm. c) OSŘ.

Jak už bylo shora uvedeno, žalobkyně podala žalobu, kterou se domáhala vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů, jehož přičemž předmětem učinila členský podíl v bytovém družstvu, souvisící s bytem, jehož se účastníci za trvání manželství stali společnými nájemci. Jen v rámci tohoto vypořádání žalobkyně navrhovala, aby soud rozhodl o vlastnictví k členskému podílu a nešlo o samostatnou určovací žalobu. O tom svědčí i závěrečný návrh žalobkyně před soudem prvního stupně, v němž uvedla, že o „vlastnictví členského podílu“ bylo již rozhodnuto v řízení vedeném pod sp. zn. 3 C 1107/97 a že je třeba stanovit konkrétní částku, kterou je žalovaný povinen jí zaplatit na vypořádání členského podílu, vzhledem k tomu, že stal výlučným nájemcem a členem bytového družstva. Z toho vyplývá, že žádná určovací žaloba nebyla žalobkyní podána. Odvolací soud tak nemohl věcně rozhodovat o odvolání žalovaného proti výroku rozsudku soudu prvního stupně, kterým bylo řízení zastaveno, byť pro nedostatek jiné podmínky řízení, než je neexistence žaloby (§ 79 odst. l a § 103 OSŘ). Z tohoto důvodu byl rozsudek odvolacího soudu v tomto výroku zrušen a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 OSŘ).

V další části rozsudku rozhodl odvolací soud o vypořádání majetkového společenství účastníků jako bývalých manželů, které shodně se soudem prvního stupně označoval jako společné jmění manželů. Zatímco § 143 a násl. ObčZ účinný v době od 1. 4. 1964 do 31. 7. 1998 v § 143 a násl. upravoval bezpodílové spoluvlastnictví manželů, novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 91/1998 Sb., účinným od 1. 8. 1998, upravuje majetkové společenství manželů v § 143 a násl. jako společné jmění manželů. V projednávané věci jde správně o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví účastníků jako bývalých manželů. Jejich manželství zaniklo rozvodem ke dni 3. 4. 1995 a zánikem manželství zaniklo podle § 148 odst. 1 ObčZ i jejich bezpodílové spoluvlastnictví. Vzhledem k již ustálenému výkladu čl. VIII odst. 2 věty první zákona č. 91/1998 Sb. Nejvyšším soudem a tomu, že bezpodílové spoluvlastnictví účastníků zaniklo dne 3. dubna 1995, je třeba na věc aplikovat ustanovení ObčZ o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví ve znění před novelou provedenou zákonem č. 91/1998 Sb. (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu z 10. 6. 1999, sp. zn. 31 Cdo 1908/98, publikovaný pod R 20/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Podle § 242 odst. 2 písm. d) OSŘ dovolací soud není vázán rozsahem dovolacích návrhů, jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky. Tímto právním předpisem je rovněž § 150 ObčZ ve znění před novelou provedenou zákonem č. 91/1998 Sb., který upravuje vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

Dovolací soud však není oprávněn přezkoumat věcnou správnost výroku rozsudku odvolacího soudu, proti němuž není dovolání přípustné, i když z pohledu ustanovení § 242 odst. 2 písm. d) OSŘ jde o spor, v němž určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá z právního předpisu. Propojení výroku odvolacího soudu, proti němuž dovolání přípustné je, s výrokem, který není přípustno zkoumat, se při rozhodnutí o dovolání projevuje v tom, že shledá-li soud důvody pro zrušení přezkoumávaného výroku, zruší současně i výrok, jehož sepětí se zkoumaným výrokem vymezuje § 242 odst. 2 OSŘ (rozsudek Nejvyššího soudu z 25. 6. 1998, sp. zn. 3 Cdon 117/96, publikovaný pod R 27/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

V daném případě soudy obou stupňů dospěly ke shodnému závěru ohledně obvyklé ceny členského podílu v bytovém družstvu a rovněž o tom, že žalovaný neprokázal vynaložení svých oddělených prostředků na zaplacení členského

podílu v bytovém družstvu. V posouzení těchto otázek je rozsudek odvolacího soudu rozhodnutím potvrzujícím a dovolání by proti němu mohlo být přípustné jen podle § 237 odst. l písm. c) OSŘ. Přípustnost podle § 237 odst. 1 písm. b) OSŘ totiž nepřipadá v úvahu, neboť odvolací soud přezkoumával jen jeden rozsudek soudu prvního stupně.

Podle § 237 odst. l písm. c) OSŘ je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle § 237odst. l písmene b) OSŘ a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Podle § 237 odst. 3 OSŘ rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu nebyla dosud vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Nejvyšší soud uvedl v rozsudku z 14. 11. 2002, sp. zn. 31 Cdo 2428/2000, publikovaném pod C 1528, svazek 21 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, vydávaného nakladatelstvím C. H. Beck, že „v řízení o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů - bývalých společných nájemců družstevního bytu a společných členů bytového družstva, jehož součástí je i hodnota členského podílu, nelze při stanovení její výše vycházet ze zůstatkové hodnoty členského podílu ani z hodnoty vypořádacího podílu. Jde o hodnotu, jejíž cena se pro účely uvedeného řízení stanoví cenou obvyklou, tj. cenou, kterou by bylo možno za převod členského podílu v rozhodné době a místě dosáhnout.“ Od tohoto rozhodnutí se odvolací soud neodchýlil a pro posouzení otázky obvyklé ceny členského podílu v bytovém družstvu nepovažuje dovolací soud rozsudek odvolacího soudu za rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Takovým rozhodnutím nečiní rozsudek odvolacího soudu ani jeho závěr, že žalovaný neunesl důkazní břemeno ohledně svého vnosu na zaplacení členského podílu v družstvu M. B. Dovolací soud jen dodává, že v řízení vedeném pod sp. zn. 3 C 1107/97 žalovaný uvedl, že „členský podíl byl složen ve výši 23.000 Kč, 15 000 Kč jsem měl FKSP, zbytek hotově, jednalo se o společné prostředky“. Pokud by šlo o náklady na úpravy družstevního bytu, pak nelze přehlédnout, že šlo o byt v domě náležející do vlastnictví bytového družstva.

Přípustné je podle § 237 odst. l písm. a) OSŘ dovolání proti rozsudku odvolacího soudu, který změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že nevypořádal částku vynaloženou ze společných prostředků na zaplacení spoluvlastnických podílů k nemovitostem, náležejících do výlučného vlastnictví žalobkyně.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný od 1. 4. 1964, upravil majetkové společenství manželů jako bezpodílové spoluvlastnictví. Zákon vycházel v § 148 odst. l a 2 z toho, že bezpodílové spoluvlastnictví zaniká až se zánikem manželství a za trvání manželství jen soud mohl ze závažných důvodů k návrhu některého z manželů bezpodílové spoluvlastnictví zrušit. Teprve novela občanského zákoníku provedená zákonem č. 509/1991 Sb., účinná od 1. 1. 1992, umožnila modifikaci bezpodílového spoluvlastnictví dohodou manželů, když v § 143a stanovila, že manželé mohou dohodu rozšířit nebo zúžit zákonem stanovený rozsah bezpodílového spoluvlastnictví, dále že mohou vznik bezpodílového spoluvlastnictví vyhradit až ke dni zániku manželství, a že tyto dohody vyžadují formu notářského zápisu.

Přes určité počáteční pochybnosti se výklad § 143a odst. l ObčZ ustálil tak, že zákonodárce měl na mysli zúžení spoluvlastnictví jen k věcem, které by se předmětem bezpodílového spoluvlastnictví měly stát teprve v budoucnu. Ústavní soud uvedl nejprve v nálezu z 18. 1. 1996, sp. zn. I. ÚS 86/95, uveřejněném pod č. 6, svazek 5 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, že „dohoda podle ustanovení § 143a občanského zákoníku se může týkat jen majetku nabytého v budoucnu (tedy po uzavření takové dohody), nemůže však zahrnovat majetek, který byl nabyt před jejím uzavřením; nelze tedy takovou dohodou zpětně měnit vlastnictví již jednou nabyté.“ Rovněž v nálezu ze 14. 2. 1996, sp. zn. II. ÚS 104/95, publikovaném pod č. 8, svazek 5 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, Ústavní soud dospěl k závěru, že „novela občanského zákoníku neruší bezpodílové spoluvlastnictví manželů a také nestanoví žádný jiný způsob jeho zániku než ten, který je uveden v § 148 odst. l o. z. Podle § 143a odst. l o. z. se manželé mohou dohodnout pouze o rozšíření nebo zúžení zákonem stanoveného rozsahu BSM, aniž by je touto cestou mohli odstranit. Také formulace „zákonem stanovený rozsah BSM“ svědčí o tom, že zákonodárci nejde o odstranění, ale o zpružnění bezpodílového spoluvlastnictví manželů „pro futuro“. Manželé mohou buďsi vyhradit vznik BSM až ke dni zániku manželství a vymezit si tak majetkovou autonomii během manželství až do okamžiku jeho zániku a s výjimkou společného majetku ke dni zániku manželství. Mohou však také zákonem stanovený rozsahu BSM rozšířit nebo zúžit. Z formulace zákona a ze souvislostí této do formulace vyplývá i tu zaměření ve vztahu k budoucnosti. Toto pojetí podporuje i požadavek jistoty třetích osob.“ Jak vyplývá ze stanoviska Ústavního soudu ze dne 10. září 1996, sp. zn. Pl.ÚS-st.-2/96, ve věci odlišného právního názoru II. senátu ve věci II. ÚS 104/95, publikovaného na internetových stránkách Ústavního soudu „plénum verifikovalo stanovisko I. senátu ve věci vedené pod sp. zn. II. ÚS

104/95, dle kterého dohody podle § 143a OZ lze uzavírat jen ohledně majetku, který má být v budoucnu nabyt.“

V souladu s § 143a odst. l ObčZ mohli manželé uzavřít dohodu o zúžení bezpodílového spoluvlastnictví, podle které věc (nebo věci) v budoucnu pořízené z jejich společných prostředků, nabyl jeden z manželů do svého výlučného vlastnictví. Takto pořízená věc se vůbec nestala předmětem jejich bezpodílového spoluvlastnictví. Jestliže k této věci bezpodílové spoluvlastnictví nevzniklo, pak nelze uvažovat ani o tom, že by tímto zúžením bezpodílové spoluvlastnictví částečně zaniklo. K takové věci nelze vypořádávat bezpodílové spoluvlastnictví manželů. Teprve při úplném zániku bezpodílového spoluvlastnictví, které zpravidla nastává zánikem manželství, tj. rozvodem nebo smrtí jednoho z manželů (§ 148 odst. 1 ObčZ), lze provést vypořádání podle zásad vymezených v § 150 ObčZ. Společné prostředky vynaložené na věc nabytou jedním z manželů na základě dohody o zúžení bezpodílového spoluvlastnictví se pak vypořádají jako investice společné vynaložené na oddělený majetek manžela.

Pro daný případ z toho vyplývá, že závěr odvolacího soudu o tom, že v případě dohody o zúžení bezpodílového spoluvlastnictví podle § 143a ObčZ nelze vůbec uvažovat o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví, není správný. Účastníci uzavřeli dohodu o zúžení bezpodílového spoluvlastnictví ohledně spoluvlastnických podílů k nemovitostem (které nebyly v době uzavření této dohody předmětem jejich bezpodílového spoluvlastnictví) tak, že je nabude žalobkyně. Jestliže za trvání manželství účastníků, které zaniklo rozvodem, byla kupní cena zaplacená žalobkyní zčásti uhrazena ze společných prostředků, pak je třeba takto vynaložené prostředky vypořádat podle § 150 ObčZ jako investice vynaložené ze společného majetku na oddělený majetek žalobkyně.

Rozsudek odvolacího soudu byl proto zrušen i ve výroku o vypořádání společného jmění, správně bezpodílového spoluvlastnictví a souvisících výrocích o nákladech řízení a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 OSŘ).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Nájem bytu
- Nároky pozůstalých (exkluzivně pro předplatitele)
- Odpovědnost státu za újmu (exkluzivně pro předplatitele)
- Promlčení (exkluzivně pro předplatitele)
- Valná hromada (exkluzivně pro předplatitele)
- Doručování
- Zastoupení
- Zánik závazku
- Zadržovací právo
- Insolvenční řízení (exkluzivně pro předplatitele)
- Nemajetková újma, nutná obrana (exkluzivně pro předplatitele)